

2017-11-20

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö

Rådets möte (sysselsättning och socialpolitik) den 7- 8 december 2017

Information om dagordningspunkt

Nummer: 6

Rubrik: Directive on work-life balance (first reading) *Progress report*

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt. Rådet föreslås notera ordförandeskapets lägesrapport.

Dokumentbeteckning: Lägesrapporten ännu inte tillgänglig.

Tidigare dokument: Kommissionens förslag till direktiv den 26 april 2017 COM(2017) 253 final 2017/0085 (COD), ordförande kompromissförslag den 27 oktober 2017 13398/17 EMPL 493 SOC 651 GENDER 31 SAN 359 CODEC 1619, ordförande kompromissförslag den 13 november 2017 13990/17 EMPL 530 SOC696 GENDER34 SAN396 CODEC 1738

Faktapromemoria: Direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängigvårdare: 2016/17:FPM88

Datum för tidigare samråd med EU-nämnden: Förslaget till direktiv har inte tidigare behandlats i EU-nämnden.

Förslagets innehåll

Ordförandeskapets lägesrapport redogör för förhandlingarna som förts i rådsarbetsgruppen sedan sommaren.

Den 26 april 2017 presenterade kommissionen kopplat till den sociala pelaren ett paket av åtgärder för att öka kvinnors arbetskraftsdeltagande och möjligheter för föräldrar och andra med omsorgsansvar att bättre förena arbetsliv med privatliv. En av åtgärderna är förslaget till ett nytt minimidirektiv om balans i arbetslivet avsett att ersätta det nuvarande föräldraledighetsdirektivet, 2010/18/EU. Kommissionens förslag innebär möjligheter till ledighet för föräldrar och anhörigvårdare och att den ska vara förenad med ersättning som utgår vid sjukdom:

- pappaledighet i samband med ett barns födelse i minst tio dagar,
- föräldraledighet till dess ett barn fyller 8 år för mamma respektive pappa i minst fyra månader,
- ledighet för arbetstagare i fem dagar per år för att vårda anhöriga (vid allvarlig sjukdom eller en situation där den anhörige är beroende av omsorg på grund av funktionsnedsättning eller allvarligt medicinskt tillstånd) .

I det fall det finns möjlighet att överföra ledighetsrätt mellan föräldrarna föreslås att minst fyra månader ska vara reserverade för respektive förälder. Det lämnas vidare ett förslag om flexibla arbetsformer som ger arbetstagare med barn upp till 12 år, samt arbetstagare som måste vårda en anhörig rätt att be om möjlighet att få arbeta på distans, gå ner i arbetstid eller förändra förläggningen av arbetstiden. Arbetsgivare ska överväga och besvara sådana förfrågningar och avslag ska motiveras skriftligen. Förslaget innefattar också skydd mot uppsägning och rätten att få tillbaka samma arbete eller arbete med motsvarande villkor efter ledighet eller förfrågan om flexibla arbetsförhållanden enligt förslaget.

Ordföranden har lämnat två kompromissförslag som innehåller i huvudsak följande justeringar av kommissionens förslag. Åldersgränsen för föräldraledighet föreslås sänkas till 8 år. Antalet reserverade månader för vardera föräldern föreslås sänkas till tre månader. Ledighet för vård av anhörig föreslås begränsas till allvarligt sjuk anhörig. Nivån på ersättningen vid ledighet föreslås i något större utsträckning fastställas nationellt.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar det övergripande syftet med förslaget, att säkra genomförandet av principen om jämställdhet mellan män och kvinnor vad gäller tillträde till och förutsättningar i arbetslivet.

Målsättningen för förhandlingen är att öka jämställdheten mellan kvinnor och män såväl i Sverige som i EU:s övriga medlemsstater. För att nå dit blir den närmare utformningen av förslagets bestämmelser viktig. En utgångspunkt ska vara att värna de flexibla och välfungerande strukturer, regelverk och system avseende rättigheter rörande föräldraledighet, föräldraförsäkring, ledighet och ersättning för vård av närstående, diskriminering och arbetsmiljö för arbetstagare i Sverige. Förslaget bör förtydligas eller utformas på så sätt att det framgår att det är förenligt med nationella myndighetsstrukturer. En utgångspunkt är att direktivet ska värna nationell kompetens och vara förenligt med den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Regeringen avser verka för att möjligheten att definiera arbetstagarbegreppet på nationell nivå inte inskränks genom förslaget.

Direktivet är ett minimidirektiv som fastställer minimiskyldigheter. Det bör utformas så att det ger möjlighet för medlemsstater att ha eller att kunna införa mer långtgående och ambitiös lagstiftning på området. Möjligheten att beakta olika familjekonstellationers behov av balans i arbetslivet på nationell nivå bör inte begränsas av förslaget.

Regeringen avser verka för att direktivets bestämmelser om föräldraledighet utformas på så sätt att de medger för nationella bestämmelser om att koncentrera uttag av ledighet till småbarnsåren liksom nationella bestämmelser för att undvika att de som kommer nya eller de som kommer tillbaka till en medlemsstat med barn överkompenseras. Direktivet bör utformas så att hänsyn kan tas till perioder med föräldrapenning för att undvika överkompensation vid gränsöverskridande situationer. Regeringen avser värna befintlig svensk lagstiftning.

Regeringen avser verka för att direktivets bestämmelser om ledighet, ersättning och flexibla arbetsformer för anhörigvårdare utformas så att de begränsas till att avse förutsättningarna som gäller för närståendepenning eller att de utformas så att de möjliggör för att begränsas till vad som gäller i

de olika medlemsstaterna. Regeringen anser att direktivets bestämmelser skulle behöva anpassas så att det medger nationella förutsättningar t.ex. vad gäller ersättningsnivåer och hur länge förmånen kan beviljas. Om regeringen inte bedömer detta som möjligt ska den verka för att bestämmelserna om anhörigvårdare tas bort.

En utgångspunkt i förhandlingsarbetet ska vara att heltidsarbete ska vara norm på arbetsmarknaden för både kvinnor och män.

Tidigare behandling i riksdagen

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet om svenska ståndpunkter har hållits den 20 juni och den 17 oktober 2017.

Information om förhandlingarna har lämnats till arbetsmarknadsutskottet den 19 september, socialutskottet den 19 september och 21 november samt socialförsäkringsutskottet den 21 september och 28 november 2017.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen grundar förslaget på bestämmelserna om jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden och likabehandling av kvinnor och män på arbetsplatsen, artikel 153 (1) i i EUF-fördraget. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet och Europaparlamentet är medbeslutande.

Europaparlamentets inställning

Inte känd.

Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionens förslag har skickats till berörda myndigheter och arbetsmarknadens parter för synpunkter. Arbetsgivarsidan menar att målsättningen är bra men dessa frågor inte bör hanteras/detaljregleras på EU-nivå. Arbetstagarsidan är i korthet mer positiva, även om LO och TCO menar att förslaget innehåller delar som riskerar motverka sitt syfte. LO och TCO uttrycker också motstånd mot att fastställa nivå på ersättning på EU-nivå.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Se faktrapomemoria. Regeringen anser dock numera att det svenska regelverket om närståendepenning och ledighet för vård av närstående inte

motsvarar kommissionens förslag om ledighet för vård av anhörig.
Ordförandens kompromissförslag om att inskränka ledighet för vård av anhörig till allvarligt sjuka anhöriga bedöms behöva klargöras ytterligare men dock mer i linje med SE rätt.

Budgetära konsekvenser/konsekvensanalys

Se faktrapmemoria.